

[Undervisningsministeren.]

det ene, maa man ogsaa finde sig i det andet. Derigennem er hele Stillingen i Virkeligheden forvandlet fra den Tid, da Friskolen i Midten af forrige Aarhundrede begyndte at gaa sin Gang hen over Landet og utvivlsomt havde sin store Betydning. Naar man tænker paa, hvad vor Friskolebevægelses egentlige Fader — dens praktiske Gennemfører var jo Kold, men dens aandelige Fader var Grundtvig — tænkte om saadanne Spørgsmaal, naar man læser hans Skrifter fra Trediverne, Fyrreerne og Halvtredserne, vil man dér træffe den ene skarpe, næsten voldsomme Udtalelse efter den anden mod denne Bestræbelse efter visse Levebrød, faste Embeder med Pension o. s. v. Han raser næsten derimod. Det var Liberalismens Morgenrøde, men den Sol er for længst gaaet ned. Den Gang troede man, at det Samfund, der var i Færd med at udvikle sig efter engelsk Mønster, vilde give alle flittige og dygtige Medborgere tilstrækkelig Adgang til, naar alle Skranker faldt bort, at udvikle sig og skabe sig et passende økonomisk Erhverv. I vore Tider med 200 000 arbejdsløse, med Overflod af Lærere og Studenter, med den umaadelig haarde Kamp for Tilværelsen, i vor Tid, der er Organisationernes Tid og ikke kan være andet, hvor vi, selv om vi ikke synes om det, er nødt til at gaa ind under disse helt forandrede Forhold, har man maattet opgive de gamle ideale Opfattelser. Vi er inde i Realiteternes jernhaarde Tidsalder, og det er saadan, at Menneskene i disse Tider føler en meget stærk Trang til og har Ret til at føle en stærk Trang til en vis Tryghed, ogsaa med Hensyn til det økonomiske Grundlag. Ordet „Se til Liljerne paa Marken og Himlens Bugle“, vi kender det alle, er skønt, det er idealt, men det giver ikke nogen Rettensnor for praktisk Virksomhed i det nuværende Samfund. Naar derfor Friskolens Personligheder vil have en saadan Betyggelse — hvad der er meget naturligt, hvad vi alle stræber efter, hver paa sin Maade, hvad Arbejderne gør gennem deres Fagorganisationer, deres Arbejdsløshedskasser o. s. v., hvad der gøres gennem hele det stærkt udviklede Organisationsliv —, maa man ogsaa tage den anden Side af Sagen, der følger med.

Dette har jeg nu sagt som en lille historisk Begrundelse for, at paa dette Punkt vil jeg ikke kunne give efter. Jeg tror heller ikke, at Friskolens Folk vil være tjent dermed, og jeg tror ikke, de vil være interesserede deri. Vi kan naturligvis tale om Tingene i et Udvalg, men jeg kan ikke tænke mig Muligheden af, at Ministeriet kan give

efter paa dette Punkt, fordi det er Grundlaget for det hele. Ellers kommer det til at svæve i Luften, og ellers kan det atter ramle sammen; vi staa da overfor de Farer, som netop den konservative Ordfører saa rigtig pegede paa. Som sagt, det ærede 2det Medlem for 4de Kreds har Ret, naar han sagde, at vi ikke blot varetager Friskolelærernes Interesser, men i Virkeligheden ogsaa vil være i Overensstemmelse med deres inderste Ønsker, hvis vi gennemfører det, der her foreligger.

Det andet Punkt var de 4 pCt. Dér mente bl. a. ogsaa det ærede 1ste Medlem for 2den Kreds (Marie Hjelm), som jo ellers modtog Lovforslaget med stor Velvillie, at der maaske kunde fires lidt. Jeg vil naturligvis ogsaa herom gerne forhandle med Udvalget, men jeg vil dog advare mod nogen Tro paa, at man kommer under de 4 pCt. Det har været Genstand for meget omhyggelige Overvejelser i Undervisningsministeriet, for meget indgaaende Forhandlinger ogsaa med Finansministeriet. Hvis vi skal tilstræbe den Konsolidering, som nu er nødvendig — det er den jo, det har vist sig, at som det hidtil har været, gaar Medlemstallet stadig tilbage og Kassen bliver stadig usolideret —, tror jeg ikke, vi kan komme under de 4 pCt. Det er ogsaa en ganske rationel Begrundelse, der foreligger. Man regner, at Folk i saadanne Stillinger, som her er Tale om, skal betale 12 pCt. af deres Aarsindtægt for at sikre sig en passende Pension. Her er Tale om, at de skal have $\frac{2}{3}$ af, hvad Folkeskolens Lærere faar, det vil altsaa blive 8 pCt., og Staten yder saa Halvdelen, altsaa 4 pCt. Det er dog ikke saa lidt, og jeg tror ikke, vi kommer under de 4 pCt., hvis vi skal have nogen Mulighed for Gennemførelsen af Lovforslaget nu.

Jeg mærkede heller ikke nogen afgørende Modstand, man udtalte blot fra forskellige Sider, at man kunde forhandle om Muligheden for at fire lidt. Men jeg tror, at paa disse to Punkter vil det ikke være muligt at naa frem til noget Resultat, hvis man her vil give efter. Og jeg tror ikke, man gør Friskolens Lærere og Friskolen nogen Tjeneste derved. Jeg tror, at man baade imødekommer deres Interesser og rammer deres inderste Ønske, hvis man vedtager Lovforslaget, nogenlunde som det er, i hvert Fald for disse bærende Grundsætnings Vedkommende. Saa kan vi jo i Udvalget godt tale om visse Enkeltheder, det har jeg selvfølgelig intet imod.

Hermed sluttede Forhandlingen.